

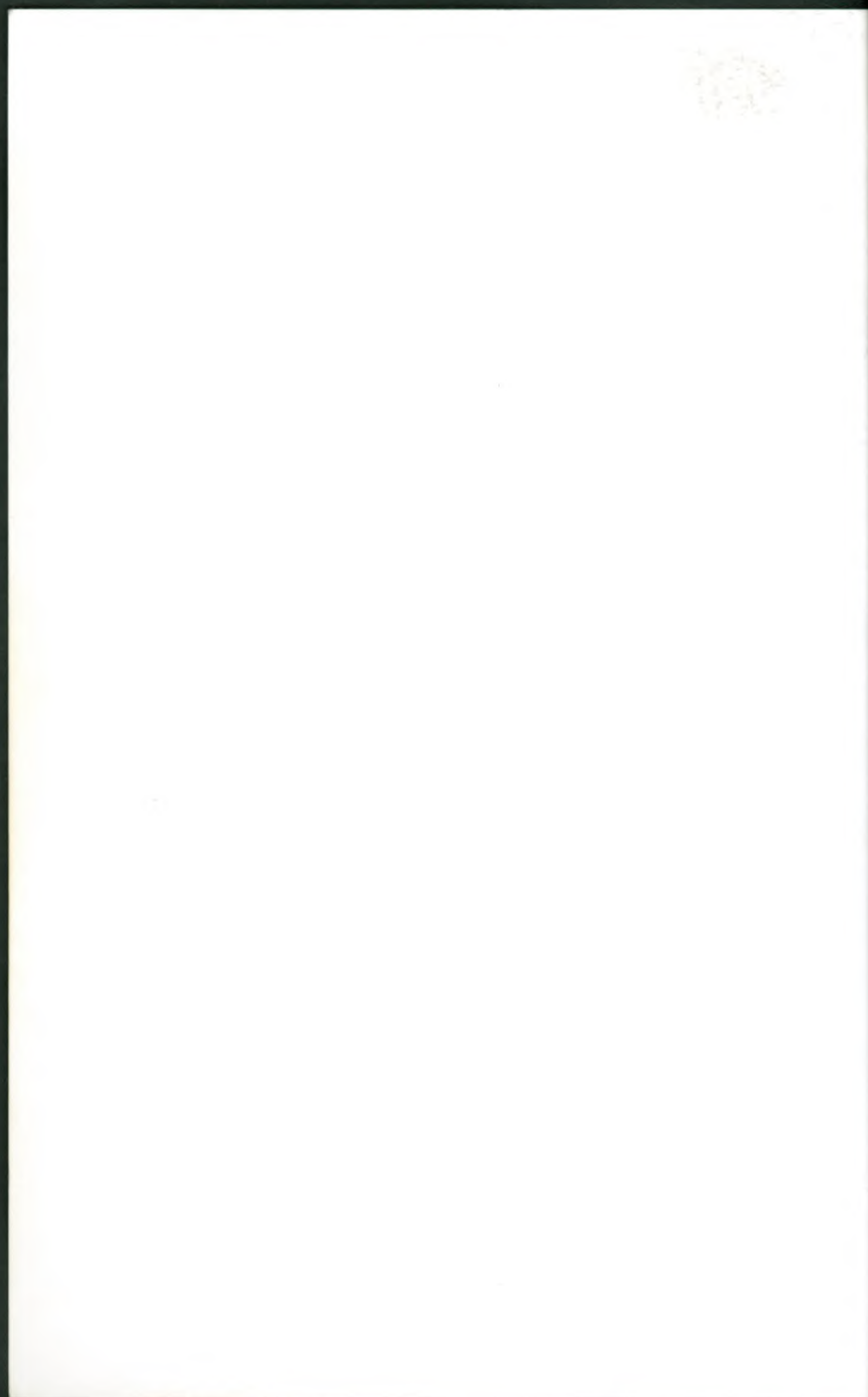
MB
155.371

Utassy József

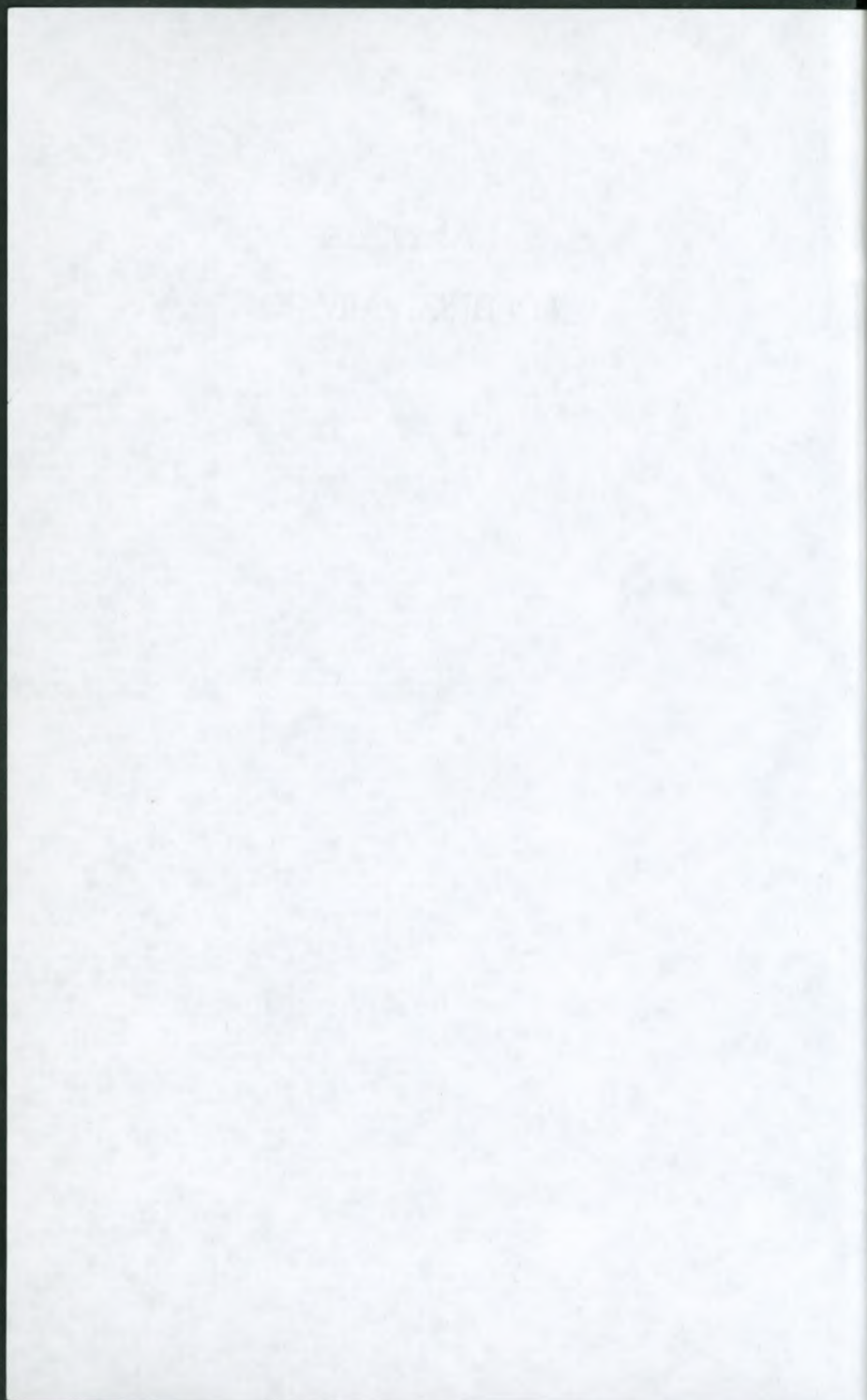
FÖLDI SZIVÁRVÁNY

Kortárs Kiadó

UTASSY JÓZSEF

FÖLDI SZIVÁRVÁNY

UTASSY JÓZSEF

FÖLDI SZIVÁRVÁNY

KORTÁRS KIADÓ

181 460

© Utassy József, 1996.

HB 155.371

7596

A kiadásért felel a Kortárs Kiadó ügyvezető igazgatója

Felelős szerkesztő Szokolczay Lajos

A tipográfia és a borítóterv Baráth Ferenc munkája

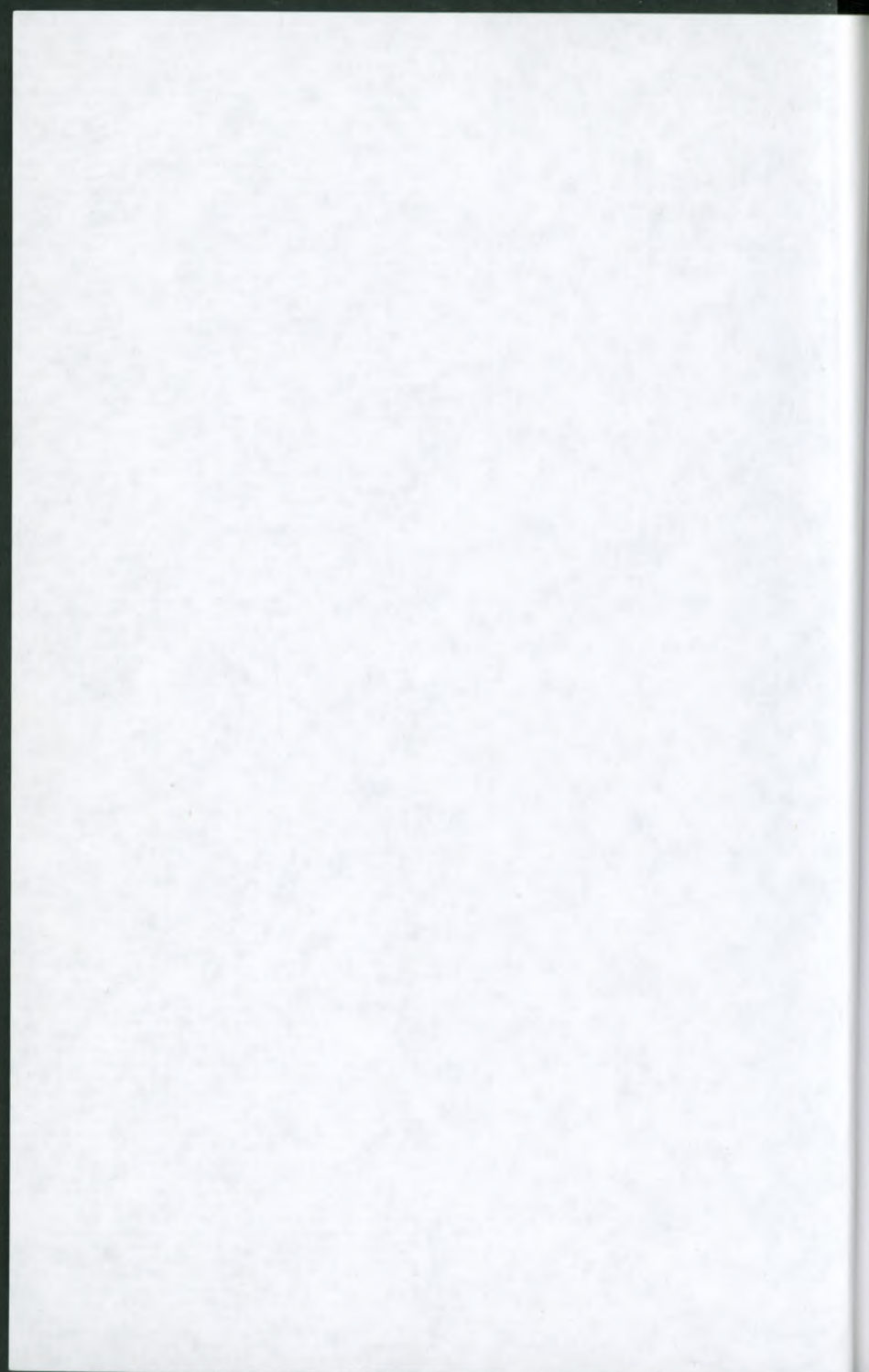
Szedte, tördelte Windor Bt.

Nyomta az Argumentum Kiadó Nyomdaüzeme

Felelős vezető Rozmi Zoltán

ISBN 963 8464 37 2

Pillangóballada

PILLANGÓBALLADA

Futkos egy kisiú a réten
 esetlenül, sután,
meg-megbotlik, de fut serényen
 három lepke után.

Kezében pici hálót lenget,
 csapkod, amerre lép,
ám a három lepkék se restek –
 derül rajtuk az ég.

Hazafelé, ahogy a rétet
 a harmat megeste,
a kisiú kezére száll: egy
 halálfejes lepke.

NEM TUDOM KIMONDANI

Harminc esztendeje írok,
hullasárgák a papírok,
és nem tudom kimondani
halálodat, Jóskám!

Mert sem igém, se metaforám,
se ferde percem, se vak órák,
hát nem tudom kimondani
halálodat, Jóskám!

Most tél van, mocskos, vírusos.
Holló kiált rám, ezernyi.
És halálodat belengi
a semmi, a semmi.

ÚTON

És megy az ember, bandukol, dúdol
végig ezen a vérmocskos úton,
kalapján agonizál a virág,
gyalázza istent, keresi fiát,

és megy az ember, mendegél, ballag,
szeme vizében fürdik egy csillag.

ISTENÉRT KIÁLT

Amit sohasem tenne:
most Istenért kiált.
Mikéntha felleg volna,
s a Nap felé robogva
vinné halott fiát.

És Istenért kiáltoz,
és Istenért kiált.

UTAD VÉGÉN

Édesem, én egyetlenem,
drágám, de messzire mentél!
Utad végén az ég alja
már örökre naplementéll.

Nincs könnyem, nem zokoghatok.
El a Hold sápad helyettem,
a Hold, ez a vén, izgatott
szatírféj a fellegekben.

Buzdítanak a csillagok:
ha már ilyen árván hagytak,
rengesd fiad emlékét úgy,
miként bölcsőjét ringattad!

FÖLTÁMADÁSÉRT VALÓ ÉNEK

Harangvirág bong sírodon:
bimm-bamm,
bimm-bamm.

Kondul az ég is,
kongatom dalaimmal,
dalaimmal.

Árva,
oly árva,
aki él:

bimm-bamm,
bimm-bamm.

Ébreszd föl fiamat,
bőjti szél:

itt nyugszik
barna dalaimban!

Bimm-bamm,
bimm-bamm.

KETTEN MARADTUNK

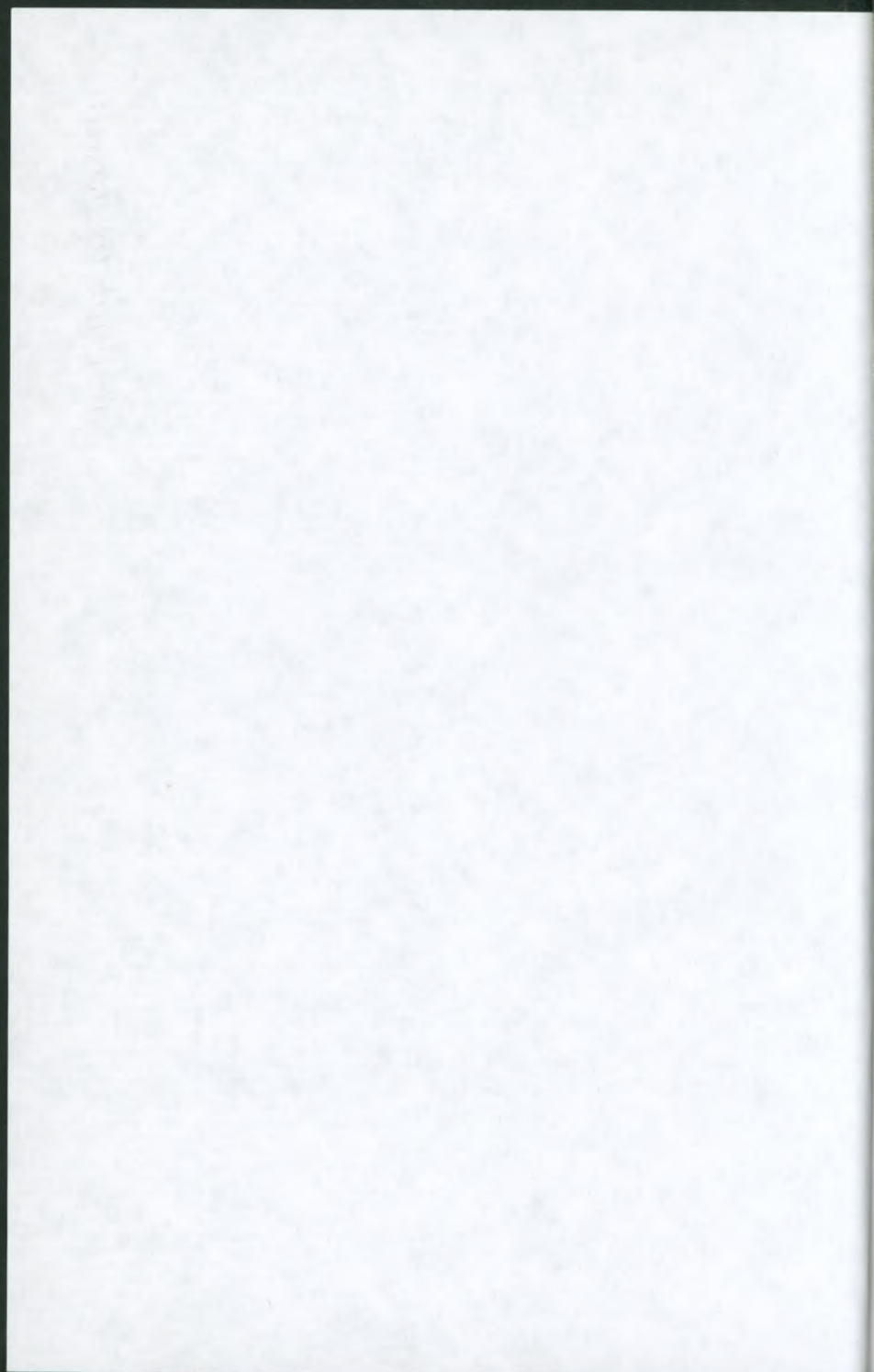
Köszönöm,
hogy élsz,
hogy létezel,
megköszönöm,
hogy együtt
félsz velem,
köszönöm,
köszönöm,
édesem!

Ketten maradtunk,
ketten,
ketten,
ebben a világi
rettenetben:
ketten,
ketten maradtunk,
ketten!

Ma még tavasz van,
messze a nyárvég,
ám fekete az út,
s még feketébb lesz,
ha az elmúlás
angyala rálép,
és közénk zuhan,
közénk zuhan egy
jegyenycárnyék,
s hiába hüppögsz
utánam,
kedves,
hogy várj még,
várj még --

fekete az út,
ha az elmúlás
angyala rálép.

Az ének tisztásain

NAGY ÉJSZAKA

Ó, éj,
ó, éjszaka,
te csillagos,
tücskös,
enyém a hold karéja ma,
ezüstös tőle minden,
ezüstös,
ó, éj,
ó, éjszaka,
te csillagos,
tücskös!

Apám katona volt.

Gyűlölt,
gyilkolt,
rabolt.

Apám katona volt.

Tükröd forró fókuszában
remekítsd elém,
te hold!

Apám katona volt.

Hadd lássam őt
élve,
félve,
hülye bakanóták közt
köhincselve,
rumtól remegőn!

Vetítsd eléem őt,
görbe hold:

levegő
nekem ő,

levegőm!

De hagyjuk is a százszor eldaloltat!
Látok én itt katonát eleget!
Zsoldosait a zsoldnak.
Hagyjuk is hát a százszor eldaloltat!

Magyar éj,
fekete,
üszkös,
csillagos,
tücskös,
magyar éj!

Tehet-e többet a szív annál,
hogy hajnalig virrasszon?!
Teérted is,
magány nagyasszonya,
borok
bizalmas barátnője,
édesanyám,
te álomi asszony!

Hiába remeged haza anyádat,
szólogathatod már szólván apádat,
férjedet,
unokádat,
de a fiaidat is!

Megadatik azért néha,
hogy láthatlak,
megadatik.

De te vagy,
mindenek fölött te vagy,
te vagy ama hölgy,
a sápatag,
akire minden este ráomol,
rászakad az ég,
rászakad.

Ó, éj,
ó, éjek éje,
ezüst magányunk holdja,
szerelmünk körpecsétje,
állongok alattad árván,
gyülékony páromat ölelve,
és átsüt blúzán, átdereng
ökleim aranykulcsa: melle.

Ó, éj,
ó, éjek éje,
gyászoknak gyásza,
szerelmek szerelme!

Ám messze retten tőlünk
ím, az ábránd.
Bújnánk össze ötvenévesen,
de a fiunk:

a föld alól kiált ránk.

MEGHITT MONDAT

Óra nélküled ne múljon,
vérem talpfára ne hulljon,
valaki kell, hogy őrizzen,
ha ág roppan, ha nád zizzen:
Rád gondoltam,
 mert nincs Isten.

BŰNTUDAT

Hű maradok, örökre hű tehozzád:
„A dallam nem változtat szövegén.”
Legombolom zászlóul szőke szoknyád,
fakóra szívta úgyis már a szél.

De nincs zászló, és lobogó sincs szentebb,
megcsókolom fényittas szövétét:
szeretlek és szeretlek és szeretlek,
bűneim gyöngysora fölizzik, ég.

Mert vétkeztem én ellened, de hányszor!
Erőm ha van, csupán a bűntudat.
Hisz azt sikerült benned megaláznom,

ami fenségemen is túlmutat.
Igen, lehetne Istené e pár sor,
de hogy kezdjem előlről az utat!

NEM ADOM INGYEN

Mióta készülsz már
a halálra!

Szorongva,
szitkozódva,
fájva:

mióta készülsz
a halálra.

Fölesküdtél rá:
szent az élet!

Hát se mozdony,
se kés,
se méreg,
se hurokja kenderkötélnek,
se pap,
se bíboros,
sem Isten,
se lövészárók a Pilisben:

nem lehet ok,
hogyan elveszítsen!

Életemet:
nem adom ingyen.

A BÜSZKE HOLTAK

Hallgasd ki egyszer majd a temetőt!
A büszke holtak adnak ám szavukra,
tudnak mindent, miről hallgat e Föld.
Zsebükben ott dereng a mélység kulcsa.

1992

Késik halálom.
Már az ötvenegyedik
lomb zúg a fákon.

VÉGE

Az elmúlás szaga immár
belengi a Holdat.
A gyümölcsfa almát ejt a
nyár végére: pontnak.

BÚS

Szeptember aranya,
vénasszonyok nyara,
lomb hóhéra, piros szél –
fák alatt sörözők,
elnézem, hogy pörög,
hogyan perren a levél:
ősz jön, bűz, rothadás.
Csak szürcsölj, kis darázs
bús poharam peremén!

SESZÍNŰ

Nincs semmi kedvem.
Gondolatom is fakó.
Seszínű fujkál.

TÉKOZLÓ FIÚ

Három falu gyermeke,
hét falu rossza
elibéd térdelhet-e,
ha már a fényes szél
hátán hazahozta,
és az utat, hű társát,
egész a vén küszöbig
bearanyozta?!

Elherdálta kincseit,
eltékozolta,
rajta Isten sem segít,
hisz gyermekkorát is
világgá dalolta,
most keresi, nincs sehol,
áll a faluja fölött,
sír — — — kirabolva.

A MAGÁNY VÁLLÁN

Hajnalban alszom el,
délután ébredek.
A magány vállára
lehajtom fejemet.

Kicsit ámultatom
Istennel magamat,
bazzalyog rajta, hogy
hasamra süt a Nap.

Híreket hallgatok.
Kedvem lombja lefagy.
Ágálj csak, miniszter,
papolj, fekete pap!

Miattatok önti
orcámat el a pír,
s válik hómezővé
előttem a papír.

Betűm hollóhodik,
vakog rá az ordas,
szemében sarki fény,
szőre szikrás, holdas.

Réz Pálnak

Feketéll már a fagyal bogyója,
feketéll, feketéll, feketéll.
Ó, állj meg, Idő, állj meg egy szóra,
mielőtt havat ont a nagy ég!
Fekete már a fagyal bogyója,
feketéll, feketéll, feketéll.

Íme hajam és íme szakállam!
Csupa zúzmara-vert, csupa dér.
Állj meg hát, Idő, hogy látva lássam,
aki megfeszül egy szavadért!
Íme hajam és íme szakállam,
csupa zúzmara-vert, csupa dér.

Tükröt elébe, isteni tükröt:
hazudós-e a mű, mit ígért!?
Vagy ügynök ez is, lírai ügynök,
aki trükköket ír pusziért?
Tükröt elébe, isteni tükröt:
hazudós-e a mű, mit ígért!?

Csend gyönyöríti a választ a szóra.
Kit az ének imád: remetéll.
Ne hagyj itt, Idő, álomi óra,
te futós, te konok, te kevély!
Fekete már a fagyal bogyója,
feketéll, feketéll, feketéll.

AZ ÉNEK TISZTÁSAIN

Idő, idő, te ártatlan
csillagközi téboly,
a gondolat lohol utánad,
de megbotlik néhol.

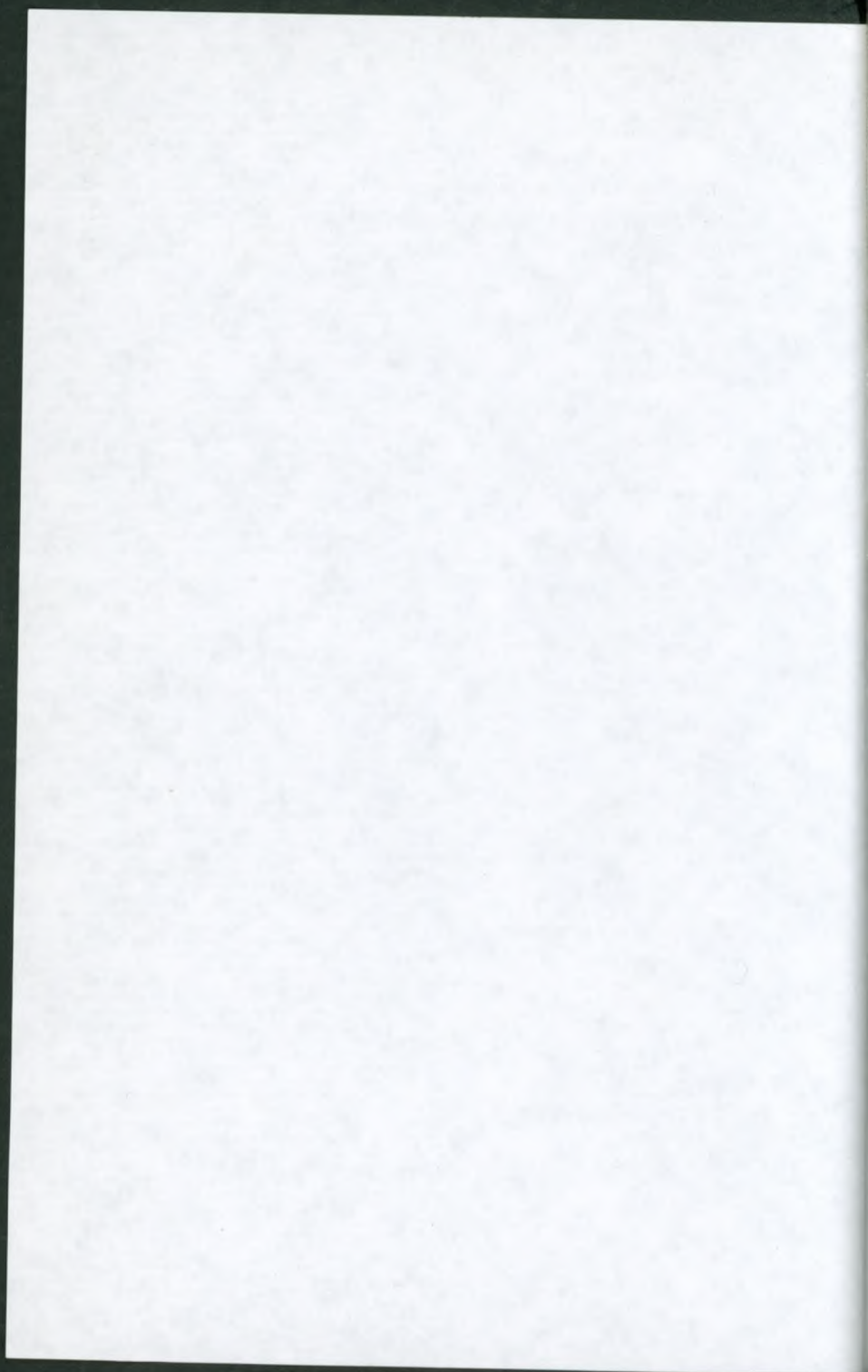
Nagy vagy, hatalmas, óriás,
örök, halhatatlan,
ám engem fehér kakas ébreszt
piros virradatban.

Létem, e röpke földi lét
csak egypár pillanat.
Hitemet holtan is hirdetem:
anyag vagyok, anyag.

Amíg ez a planéta itt
szüli énekesét:
engem az ének tisztásain
betűk balzsama véd.

Idő, idő, te ártatlan
csillagközi téboly,
a gondolat lohol utánad,
s fénypor, csupa fénypor.

Életképek

TÍZ MONDAT

A vándormadarak kulcsa hóra zárja az egeket.
A füvek sóhaja, akár a szomorúfüzeké, megfagy.
Ma még utcaseprő szelekkel barátkozom a sarkon.
Nem vagyok szegény, de a szegénység remegtet most is.
Kinek dadogjam el, ha nem neked: miért is élek?!

Nem veszem tudomásul fiunk halálát. És kész!
Két nagy szemem reflektora megszegyeníti a gyertyákat.
Fekete vitára magához rendelt az Isten. Gyere máskor!
Korbáccsá sodródnak a szelek. Jaj nektek, magány jegenyéi!
Egy pohár csönd unatkozik az asztalon. Belenézek. Elreped.

NAGYAPÁM ÉS A VADKAN

Szívemig riadtam,
Amikor a vadkan
maga alá tepert.

Fújt február szele,
avarral zörömbölt,
porka havat sepet.

Akkor ha nem lő ránk
naccságos Dóka úr:
– vagy a vadkan vagy én! –

vérem itatósa
lenne már a hegyhát,
ez a téboly-fehér.

S nem csillogna, nem ám,
a hála sós vize
vadőrének szemén!

A KIS HARMONIKÁS

Dadogós unokatestvérem jött értem, engedne el anyám
a fonóba harmonikástól, hogy húzzam nekik a talpalávalót.
Éjjélig nyaggattam ruszki harmonikámat, amikor eléem állt
hatalmasan, némán: legény Vincze Gyurka és barátja Turza Vilmos.

Játszd el nekünk, öcskös, az Akácos utat, különben leverjük
szemöldöködet bajusznak! Megértettük egymást?! – Aligha.
Mert elnémul a hangszer, hallgat a muzsika csöpp zsarnok láttán is.

Egy kapualjból törtek rám. Vili szemembe világított, Gyurka ütött.
Gondolatban mindkettőjüket saját halottamnak tekinttem.

Az égen apám ellopott ezüstórája tündökölte a pontos időt.

POFON SZENT ANTALNAK

Történjen, aminek történnie kell, de bárhogyan is essék,
én ennek a szilvásváradi tanárnak kitépem a haját tövestől!
Úgy pofon vágott kétszer is, hogy könny szökött a szemembe, sós víz.
Akkora kövér csöppek potyogtak ölembe, mint szülém olvasóján a szemek.

Ám nekem Isten sem cimborám, sajnos, mióta Szent Antal utamat elállta.
Délután volt, rekkenő hőség, vágytam hát fatornyos templomunk hűvösére.
Először félre akartam verni a harangot, de aztán meggondoltam magam.

Látják úgyis, micsoda láng lobog szememben, micsoda pusztító tűzvész!
Az árvák gyönyörű haragjával közelítettem Szent Antal felé, és: durr-durr

Mint aki jól végezte dolgát, belemostam kezeimet a szenteltvíztartóba.

SZENTKÚT

*Ékes virágszál, hozzád esdeklünk – zengték a búcsújárók
velem együtt, elől a Krisztus-keresztet a falu kovácsa vitte.
Én a tömeg végén sántikáltam, mert előző nap este
beleléptem sarkammal egy rozsdás patkószögbe. Fájt és fájt.*

Keresztapu kezemet szorongatta, tarts ki, gyerek, tarts ki,
ide már csak egy köpésre van a Szentkút, vagy annyira se!
Bongtak a harangok megbolondulásig, bongtak, bongtak.

Este átvergődtünk a teleszart erdőn a könnyező Szűz Mária
szobrához, aminek fejetetejét fölemeltem: és megmarkoltam

a retket, a sós retket, amitől zokogott a Szent Szűz.

RÉSZES CSÉPLŐK

Akkora asztagokat maga Isten vélt csak a földön,
mint amik árnya közé cséplőnk beszorult dohorogván.
Hajnali négykor ébredtünk, várt féldeci törköly,
s este kilencig nyeltük a porfelhőt meg a pelyvát.

Hej, ha a drága Pócs Marikánk nincs ott a csapatban,
biz belevágom a villát én a szőke kazalba,
s úgy hagyok ott mindent, mint Szent Pál annak előtte!

Oly gyönyörű volt, oly karcsú, csupa pelyva!
Élni tanultam tőle, élni, nagy remegéssel.

Ifjúságom, Pócs Marikám, mondd, merre is késel?!

A SUSZTERÁJ URA

A mester úrnak,
ennek az ortopéd járású hatalmas suszternek
akkora tenyere van,
mint egy vagonrakó szívlapát.

Már az angyalkák cipellőit foltozza rég,
de most itt ül előttem mégis
háromlábú székén,
és egy durva ráspollyal
vakargatja hátát.

Ám ő nem rest,
ő nem lebzsel:
Ő született seftember,
született seftember!

Lekanyarít hát egy félhold nagyságú talpat,
begyömöszöli a hátizsákba,
átdobja rossz lábát a kerékpáron,
és irány a falu másik susztere,
aki alig várja már jöttét.

Mire besántikál a kocsmába,
már a pulton várakozik rá a féldeci törköly.

És körülfogják a potyázók,
és ő fizet,
fizet mindenkinek.

Mi is hiányozhat más még
ebből a gyönyörű napból?

Hetvenhét ördög képében
várja otthon az asszony.

CIGÁNY KESERGŐ

Én Istenem,
te világvégi Viktor,
de jó neked, szakadjak meg, de jó!
Fogad ha fáj,
visítván nem visítol,
a rekkenetben is hull rád a hó.

Én Istenem,
te világvégi Viktor,
de jó neked, mennyek ura, de jó!

Ám íteld meg
furcsa üzelmeinket:
bagóért adjuk el arany jövőnk,
s letépik rólunk az utolsó inget
a sarkunkban loholók,
lihegők.

Ítéld meg hát
furcsa üzelmeinket:
bagóért adjuk el arany jövőnk.

Én Istenem,
te világvégi Viktor,
de jó neked, hatalmas ég, de jó!
Fejed ha fáj
a harsonától, síptól,
csak egyet intesz: zúdul rád a hó.

Én Istenem,
te világvégi Viktor,
de jó neked, szakadjak meg, de jó!

EGY KANCSÓ BOR TÜZÉNÉL

Egy kancsó bor tüze mellett melegszen,
vagyok ama kártyabéli Makk Ász,
akinek tíz ujját nyaldossák a lángok,
mert kutyája is a tűz,
viháncoló ebe.

Egy kancsó bor tüze hevíti arcom,
pillangókat pillogok magam elé,
tavaszt,
hisz úgy kell a kikelet,
akár e pohár bor,
miként e pohár bor a mennyezet alatt.

Szél,
ne jajgattasd kint a huzalokat!

Jajong úgyis az Isten,
örjög,
templomában derékig ér a hó,
belenémult a ledöndült harang is,
öblös torkán akadt a búcsúszó.

Egy kancsó bor tüze mellett didergek,
hullákat hizlal a Hold,
téli csendet,
gyöngy veri ki homlokomat,
magas láz,

jaj,
a tüzet,
zsarátnokát hitemnek:

őrizd,
gerjeszd,
s húzódj arrább,
Te Makk Ász!

TÉLÉJSZAKAI SÉTA

A téli éjben
süt a hideg a falból.
Nincs menedékhely.

Igazoltatják.
Bunda zaciba téve.
Vacog szegényke.

Nézd azt az embert!
Álma fűti a vagon.
Arca csupa gond.

Ó, pályaudvar!
Óvd a hidegtől, véd meg
minden szegényed!

Mert itt az időt
ím, egy féllábú férfi
mankója méri.

S a váróterem
homályából panaszlón
fölsír egy asszony.

A HOLDRÓL NÉZVÉST

A naprendszer harmadik bolygója,
ez a levegős,
emberes égitest,
innen,
a Holdról nézvést,
olyan lakályos planéta,
légies,
bársonyos
és vizes.

De szálljunk csak alá!

A sivatag majd fölmutatja gyermekét,
kinek napjai pillogással telnek,
riadalmas két óriás szemét
beköpi a legyek, a cecelégy,
göndör hajában zsiszegnek a tetvek:

a sivatag majd fölmutatja gyermekét,
kinek napjai pillogással telnek.

Vagy nézd egy másik ország kölkeit!

Hasuk puffadt, szemükben vád, iszony,
rágják mandarinocska ökleik,
halál xilofonoz bordáikon.
Apjuk, anyjuk tekintete beretva.
Szemmel ölnek. Eleven két keresztfa.

Ám nézz a boldogokra is, akikre
a kék öröm égboltja ráborult.
Élnének, de idehozták nyakukra
a förtelemmel bagzó háborút.

A háború fenségünk dönti romba.
Valahol mindig dörögnek az ágyúk,
hol itt, hol ott hull hó helyett a bomba,
valahol mindig győz: egy agyalágyult.

MÁTYÁS FERENC UTÁN KIÁLTVA

Kipusztulni az irodalomból?! No nem,
ehhez nekem semmi, de semmi kedvem!
Borok vén Bacchusa, gondoltad volna-e,
hogy a rizling túléli verseid?! Nem?!

Ó, én szólhattam volna néked: menj, kapálj,
kacsold a szőlőt, permetezz! Ez illet.
Ám egyszer kivillant szemedből a halál,

hiszen csak hálni járt beléd az ihlet.
Lehet, az álmaid gyönyörűek voltak.

Megölted őket mind. Avagy kiraboltad.

HANGFOGÓ

Kiss Dénesnek

Hangfogót a húrokra, hangfogót!
Nem hall nagyot a magasságos Isten.
Csak hátát ismerik a harsogók,
széles hátát, ami félig meztlen.

Hangfogót a húrokra, hangfogót!
Dobnál hangosabban duhogtatsz mellet.
Föltámasztod poraiból Szolónt.
Nézd, a műzsák máris megszeppentek.

Hangfogót a húrokra, hangfogót!
S ha már úgy érzed, koponyád reped szét:
dünnyödj magad elé egy indulót,
s dúdold világgá a Kárpát-medencét!

PIROS

Ahol az ég a földdel összeér,
kútágas állong, nyurga, ösztövé.

Isten remeke suhog rá, ölyü,
tollászkodik a fényben, gyönyörű.

Nyugodt minden mozdulata, kimért,
ki gondolná: galambot ölt imént.

Árulkodik ám karma közt a toll,
csőrén a vér s a csontok valahol.

Piros az ég, piros a pillanat,
s a piros szélben búcsút int a Nap.

A POCOK MENNYBEMENETELE

A határ felett
madár lebeg.

Vércse bizonyára!

Látja a dög:
a fű között
pocok döcög.

És levihog rá,
leröhög.

Összecsukódik
szárnya,

és mint a mennykő,
a hajderménkű,
úgy csap le rája.

Nyüszt,
sivalkodik,
zokog
fájdalmában
a kis pocok,

hiába
legyezi a ragadozó szárnya,
nem így vágyott ő repülni,
nem ám:

A Főpocok Birodalmába.

A vércse száll,
száll,
s le hull vele puhán,
vigyázón vigyázva
egy vén rozoga fahídra:
kedvenc kivégző hídjára.

Itt véget ér a tanító mese.

Dicsértessék hát: a Pocok neve!

BERTALANOSDI

Mi bajod lett hirtelen,
Bertalan?!

Úgy süt a Nap,
szinte cseng:
vert arany!

Ne légy hozzám szívtelen,
Bertalan!

Egyhangú vagy,
mint a szent
estharang.

Mondd,
miért bánsz így velem,
Bertalan?

Szemtelen vagy,
szertelen:
Bertalan!

Mégis-mégis,
ameddig élek én:
tied minden porcikám,

Bercikém!

HÁROM ÁRNY A MENNYBOLTON

*Hunya Zsoltnak
és Léka Gézának*

Ittunk, iddogáltunk,
félhold volt a bárpult,
körül Gézám és Zsoltom,
nagy felhő-papucsban
toporogtunk ottan,
három árny a mennybolton.
Szóla Jeremiás:
fiúk, az Úr piás,
hallgassuk ki, hogy horkol!

A Göncölszekéren
hevert falfehéren,
keze, lába szétdobva,
lesúnyá szemeit,
tátott szája pedig
maga lőn az éj odva.
Ránk se hederített,
nem szólt, nem is intett:
bámultuk álmélkodva.

Haza, haza innen,
lám, tökrészeg Isten!
Ránk csoda nem virrad ma.
Szólék ekkor Zsolthoz:
testvér ne bolondozz:
csak csillagról csillagra!
Óvatosan lépjünk,
haza kell hogy érjünk
négyre, ötre vagy hatra!

Imhol a Kis-Göncöl!
Kiragyog a csöndből,
jön utánunk caplatva:
Illés fénnel fékez,
(milyen szép emlék ez!)
Fiúk, ugrás a bakra!
Nem vagyunk mi sitten:
ég áldjon, nagy Isten!
Józanodj ki hajnalra.

HOGY ÉRZED MAGAD, DZSÓ?

A bőrömben?
Hát,
kissé lötyög már rajtam,
szent igaz.

Ám lemerészkedve
tudatom alá,
ha megszédít a tam-tam,
ropom reggelig is akár,
akár másokkal,
akár magamban,
csak eredeti tam-tam legyen,
eredeti ritmus,
eredeti dallam!

De hagyjuk a csúrdöngölőt,
hagyjuk,
hagyjuk és hagyjuk!

Balladát lejtesz te,
öreg,
balladát,
míg a Tejúton gyermeked
arany mankóval ballag át,
balladát lejtesz te,
öreg,
balladát.

Feleségeddel hogy vagy?

Feleséggemmel megvagyok.
Látod,
arcom,
szemem ragyog:
feleséggemmel megvagyok.

Idekívánkozik a rím:
szeretem a barátaim,
szeretnek a barátaim.

Hát anyádról mi hír, él-e?
De csak halkán, óvatos légy!

Fehér tyúkjait eteti:
búza, kukorica, moslék –
szinte látom magam előtt,
addig babrál a kilincsen:

rászakad a csillagos ég,
rászakad a csillagos ég.

1870-1871

1871-1872

1872-1873

1873-1874

1874-1875

1875-1876

1876-1877

1877-1878

1878-1879

1879-1880

1880-1881

1881-1882

1882-1883

1883-1884

1884-1885

1885-1886

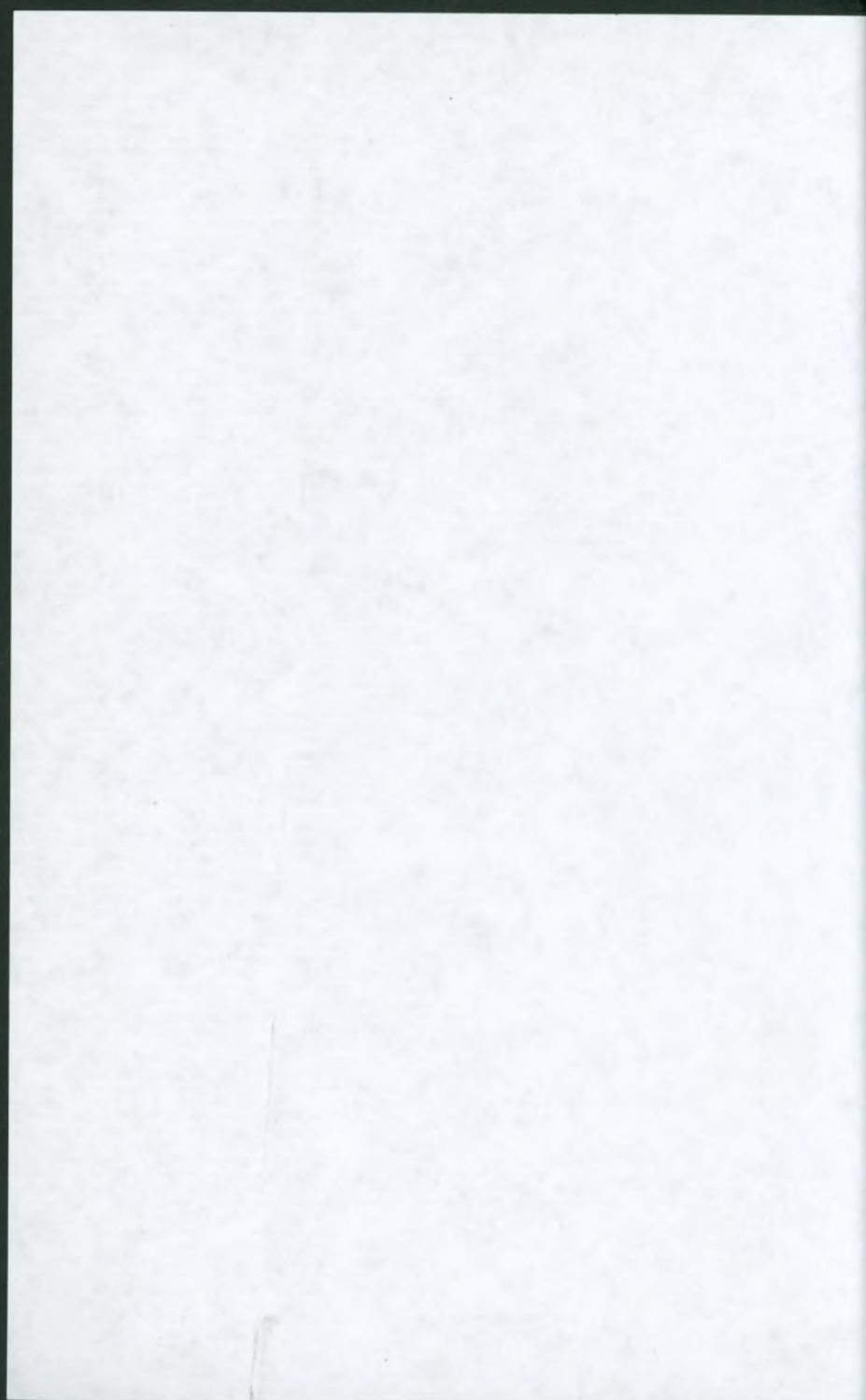
1886-1887

1887-1888

1888-1889

1889-1890

Földi szivárvány

KOROM MADARAK

Rigók,
fütyösek,
drágák,
március madarai,
ti vagytok az én testvéreim,
ti fagyúzó,
árvák,
kikelet fekete lángjai,
korom madárkák,
ám ha üt az óra,
fütyülni sohase gyávák,
ti vagytok az én testvéreim,
hisz titeket is
március tüze jár át,
s ha moccan a rügy,
kiszakad torkotokból
a fütyty,
a fütyty,
a fütyty ---
téltemetői vagytok,
forradalmak hírnökei,
ti,
ti,
március madarai,
színarany csőrűek,
ti vagytok az én testvéreim:
hazámhoz,
Európához hűek!

PILLANATKÉPEK

Zúdul a hólé.
Riadalom a völgyben.
Kerteket önt el.

Bozsog a pázsít.
Kökörcsint méh csókolgat,
kisliba ásít.

A rét csöndjére
kiteregetett vásznak
szinte szikráznak.

Kakas meg sas küzd.
Szalad, kiált a gazda:
„Üssed a gazt, üsd!”

Fogtam egy gyíkot,
de nem vittem messzire.
Úgy vert a szíve.

Zengj, békakoncert!
Vidítson szimfóniád:
bánat öl, gond ver.

Harmat a bokrot,
füvet és fát megeste.
Altass el, este!

KIKELETI HAIKUK

Barackfavirág.
Hova, hé? – Bandukolok
a tavasz iránt.

Cseresznyevirág.
Nézd elborult elmémet!
Csillapítsd le. Fáj.

Almafavirág.
Szórd fejemre szirmodat:
gyász lepi be, gyász.

Cigánymeggyvirág.
Cigány vagyok magam is,
cigány, de cigány!

Szilvafavirág.
Usszul rád ezer hernyó,
száz cserebogár.

Körtefavirág.
Istenem, milyen csúf kis
törpe a világ!

BALETT

Almafa lépdél,
balettozik a dombon.
Pörög a fényben.

A HŐSÉG HAIKUI

VEREJTÉK

Kész idegőrlőn
arcomat, homlokomat
percenként törlöm.

CSÚCSON

Hé, hahó! Vivát!
Fiam, feleségem, ó,
a csúcsról kiált.

PATAK

A patakvízben
cigánylányok fürödnek.
És mind mezítlen!

ÁRKON-BOKRON

Férfit üldöznek
árkon-bokron keresztül
a lódarazsak.

BÜKKSZÉK

Jó, nagyon jó itt!
Só-térképet rajzol ránk
a sikamlós víz.

ARANYHOMOK

Milyen más alatt! –
így a kukák sirálya.
Csupa segg a strand.

JÁRDÁN

Szava lágy, taglalt:
„Ne ugrálj, szentem!” És placcs!!
Toccsan a fagylalt.

HOLDVILÁGNÁL

Türkál, szimatol,
röfög a sündisznócska.
Pisszeg egy sikló.

TÜCSKÖK TITKA

Egyetlen hangot,
egy árva hangot húztok!
Mégsem unalmas.
Lehet egy hang is dallam?
Igen, ha halhatatlan.

ŐSZI HAIKUK

Piros gyümölcsös.
Csendes fény, lágy szél, puha.
Hull a mandula.

Lombriadalom.
Megtizedeli a szél
a leveleket.

Avarfüst lombol.
Ím, a fák arcán gúny ül,
ördögi fintor.

Zúdul a dara.
Ezüstöz erdőt, mezőt
a dér, zúzmara.

A fehér csendben
mókusod alatt, fenyves,
ág roppan, reccsen.

Vijjog a vércse.
Csórén vacog, didereg
egy cinkevércsepp.

És hogy ne alhass,
kereng álmaid fölött
a szirti nagy sas.

TUDAKOZÓ

Harangozzák a hírt:
éjjel valaki meghalt.
Az ég arca blazírt.
Falumba tudakozón
az agg Mátra bepillant.

TÉLI MINIATŰRÖK

A tó zsebtükrén
fállábon állva alszik
gunaram, ludam.

Színezüst plakát:
tündökölteti a Nap
a domb oldalát.

Didereg Isten.
Vacognak a vének is
a tömjénfüstben.

A tisztelendő
fele fej, fele bendő:
csúszkál. Esendő.

Hátrál, fut, rohan,
az óceánba hőköl
a hó boldogan.

A Tarna patak
csupa hólé, csupa gally,
csupa sár, latyak.

Láncon eb ugrál,
nyújtózkodik a macska.
Ragyog február.

Benn tehén méláz,
kívül a jégcsapokat
feji a fény már.

Siess, kikelet!
Ne ámíts, ne hitegess!
Vérem bizsereg.

NÉGY TANKA

Ingyen a napfény.
Ingyen a miriád rügy.
Ingyen a szél is.
Drága csak a hit, a hit:
hétfőtől vasárnapig.

Az egek vásznát
fecskék ollózzák széjjel.
Alkonyul, ké kell.
Legurul a Karancs nagy
hátáról a narancs Nap.

Az erdő sárga
szemaforja pirosra
vált, megálljt jelez.
Vissza is hőköl a nyár,
és ördögszekérre száll.

Kavarog a hó.
Az utcákat söprik a
boszorkányszelek.
Medve szuszog aléltnan,
álmában is nagy tél van.

FÖLDI SZIVÁRVÁNY

ZÖLDVELTELÍNI

Iszom és iszom.
Iszkol, inal szívemből
irtózat, iszony.

SÁRGARIGÓ

„Kell dió, fiú?!”
Kell az öreg Istennek!
Alig van fogam.

BÍBOR OKTÓBER

Piros gyümölcsös.
Csendes fény, lágy szél, puha.
Hull a mandula.

FEKETEPIAC

Dollárt vegyenek!
Ropogósat! – Tudja mit,
uram? Egye meg.

BARNA TÖRZSEK

Törzsek, ti barnák!
Ki hajt először lombot?
Aki a legbarnább.

KÉK SERGŐ

Várj, körhinta-ég!
Lohol, kopóként követ
árnyam, a pribék.

FEHÉR MAGÁNY

Magad maradtál,
egyszál magad. Fehérlesz.
Eresz rí érted.

EGY KIS KONYHA TÁGASSÁGA

Kedd. Éjfél előtt.
Utcalányként kínálja
magát a befőtt.

Mint az elefánt,
a kávéfőző fröcsköl,
gőzt fú, remeg, ráng.

A teáskannán
hatalmas fedő barnáll.
Kész mexikói!

Szódásüvegünk,
ez a pocakos lieblich:
kiköpött pingvin.

Összeborított
kocsonyás tányér pulzál,
mint pufók ufók.

Ni, ez a páfrány
szakasztott, mint a polip!
Les, uralkodik.

Szemetesvödröm
tátog a hulladékra,
akár a béka.

Éjjeli lámpám
hattyúnyakát fölím
hajtja. Vigyáz rám.

TORONYIRÁNT

HOSSZÚ FALU

Ó, hogy elfárad,
mire küszöbünkig ér
a harang szava!

TEMPLOMKERT

Vasárnaponként
szájtátva itt hallgattam
a férfinépet.

A KIS DINNYETOLVAJ

Nyelvemen ostya.
De bűneim zamatát
érezem a számban.

PAP

Istennel oly jó
malmozni, bigézni! Ám
félek a paptól.

PÁPA

Nagy süvegedtől,
mi árnyat von elmédre:
nem látom Istent.

ORGONASZÓ

És hangról hangra
lépdelek föl, föl: nincslő
trónod elébe.

KINCS

Micsoda kincs is,
ha majd egyszer rádöbbsz,
hogy Isten nincs is!

UTOLSÓ KENET

Menjen a francba!
Hagyjon engemet, atyám,
szépen meghalni.

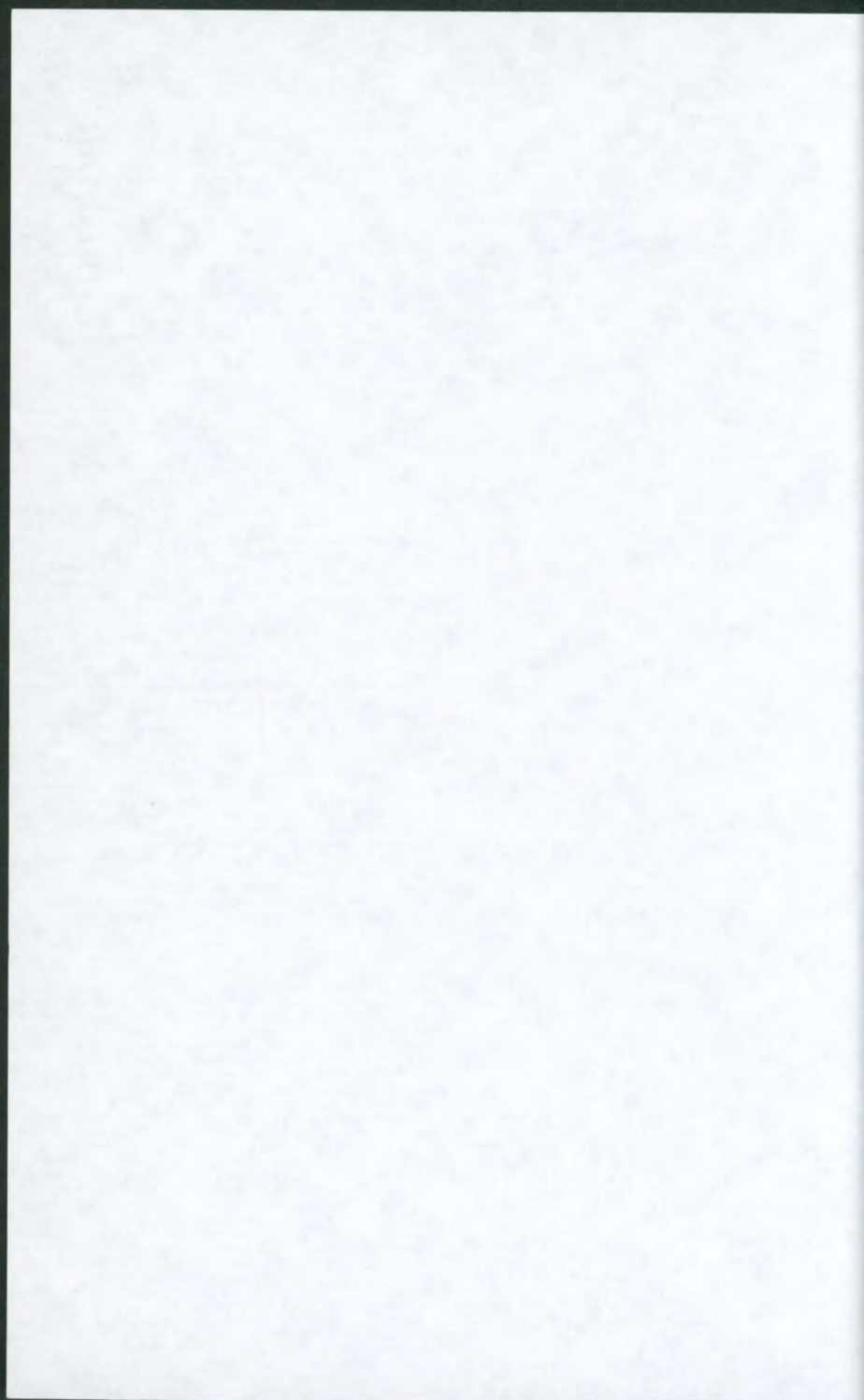
A SZÍRIUSZHOZ

Ó, fényeskedj csak
szentséges Szíriuszom!
Mi vár rád? Tudom.
Én már halálomat is
unom, unom és unom.

SZÜLŐFALUM

Ölelni kéne,
csókolni hosszan téged:
Bükkszenterzsébet!

Ünneprontó

ÜNNEPRONTÓ

Ne hagyd magadat ünnepelni,
a selymekből suhog a semmi,
szélfútta rongy mind, tízezernyi
zászlónál sem tudsz melegedni!

Kapkodjon levegőért a szónok,
ne lelje szép értelmét a szónak,
némuljon meg, ha neved kiejti,
ne figyeljen rá senki, de senki!

Jaj, ne hagyd magadat ünnepelni,
ne hagyd magadat ünnepelni.

KIHALLGATÁS

- Mondja, ezen a tüntetésen,
ahol született hős elég:
mi volt az Ön megbízatása?
- Csőcselék voltam, csőcselék.

ÍRÓ-OLVASÓ TALÁLKOZÓ

KÉRDÉS:

Kedves Költő bácsi! Szeretném megkérni,
hogy meséljen nekünk gyermekkoráról!

VÁLASZ:

Nos, gyermekkorom oroszlánrészét falun
töltöttem, ahol egyedül voltunk testvérek.

HELYZETJELENTÉS

Itt ülök a szeméremdombon.

A TUDÓS

A tudós
éjszakákon át
kutatott,
keresett.

Végül megtalálta!

(Ott volt a szekrény mögött.)

KOCSMAZAJBAN

Behallatszik a kocsmazaj versembe,
behallatszik.

Bánatomat nagybőgő brummogja világgá,
nagy fekete bőgő.

Törzsvendég vagyok itt magam is,
törzsvendég.

Jaj, mert naponta megfeszülök boroméért,
megfeszülök naponta.

Isten poharamban szivárvány,
szivárvány poharamban Isten.

Hozz nekem, pincér, gyorsan ölő mérget,
hozz nekem!

Mert gyönyörűbb a hirtelen halál
a lassú elmúlásnál.

AZ ÍRÁSRÓL

Vallató vagyok én, vallató.
Nekem kifecsegi titkát a tenger,
megmutatja mélyét a tó:
vallató vagyok én, vallató.

De vádlott is leszek, vallatott.
Ám a színarany csönd obulusával
nyelvem alatt csak hallgatok.
Vádlott is leszek én, vallatott.

Az írás számomra gyöttelelem.
Témérdek éjjél és megannyi hajnal
verejtéke vall csöndesen:
az írás gyönyörű gyöttelelem.

LORCA

Készülj a hattyúdaaaalhoz!
Kezet tarkóra!!
Falhoz!!!

ÖRÖK PILÁTUS

A Hold üres lavórjában
mosom kezeimet.

MEGJEGYZÉS

„Egyszerű” embereknek
titulálnak titeket:

a nagyszerűek,
a bonyolult lelkek,
a makulátlanok,

akiken jókat derül a magas ég,

mert gőgösek,
pökhendiek
és hülyék!

PONTOS IDŐ

Hold,
holdam,
bolondítóm,
a mindenség mozdonyának
vagy-e az ütközője,
avagy a brassói Fekete templom
toronyórája lennél?

Mindegy,
bánom is én,
mi vagy,
csak mutasd nekem a pontos időt,
nehogy ott végezzem én is
a sikolykék sínek között!

GORDONKÁRA

Ha meghal egy dallam a gordonkán,
s fölzokog az alt, jajong a szoprán,
különös, furcsa borzongást hoz rám,
ha meghal egy dallam a gordonkán.

INTÉS

Vigyázzatok, fiúk!
Nem bátrak: vakmerőek
vagytok, büszkék, hiúk.
De megőszít majd az út,
polcon rothad a könyv meg.

K. B. PORTRÉJA

Kiskun arc. Konok.
Szítja szemét a távol.
Elidegenül.

FILLÉRFA

Haiku Kiss Annának

Ami van, örök.
Zörög az égigérő
fillérfa. Csörög.

JELET HAGYTAM

Ó,
elmúlás,
egyetlenem,
te pamutpuha-macskaléptű,

meg-megáll gyér hajam között,
s hosszan eltűnődik a fésű:

Ó,
elmúlás,
kegyetlenem,
te lasszóhurok-ölelésű!

Megköszönöm neked, hogy élhettem.
Jelet hagytam magam után, nyomot.
Éltettem az életet, éltettem!
Az én síromnak szája mosolyog.

Tartalom

<i>Pillangóballada</i>	5
Pillangóballada	7
Nem tudom kimondani	8
Úton	9
Istenért kiált	10
Utad végén	11
Föltámadásért való ének	12
Ketten maradtunk	13
 <i>Az ének tisztásain</i>	 15
Nagy éjszaka	17
Meghitt mondat	21
Bűntudat	22
Nem adom ingyen	23
A büszke holtak	24
1992	25
Vége	26
Bús	27
Seszínű	28
Tékozló fiú	29
A magány vállán	30
Aki megfeszül	31
Az ének tisztásain	32
 <i>Életképek</i>	 33
Tíz mondat	35
Nagyapám és a vadkan	36
A kis harmonikás	37
Pofon Szent Antalnak	38
Szentkút	39

Részes cséplők	40
A suszteráj ura	41
Cigány kesergő	42
Egy kancsó bor tűzénél	43
Téléjszakai séta	45
A Holdról nézvést	46
Mátyás Ferenc után kiáltva	48
Hangfogó	49
Piros	50
A pocok mennybemenetele	51
Bertalanosdi	53
Három árny a mennybolton	54
Hogy érzed magad, Dzsó?	56

Földi szivárvány 59

Korom madarak	61
Pillanatképek	62
Kikeleti haikuk	63
Balett	64
A hőség haikui	65
Holdvilágnál	67
Tücskök titka	68
Őszi haikuk	69
Tudakozó	71
Téli miniatűrök	72
Négy tanka	74
Földi szivárvány	75
Egy kis konyha tágassága	77
Toronyiránt	79
A Szíriuszhoz	81
Szülőfalum	82

<i>Ünneprontó</i>	83
Ünneprontó	85
Kihallgatás	86
Író-olvasó találkozó	87
Helyzetjelentés	88
A tudós	89
Kocsmazajban	90
Az írásról	91
Lorca	92
Örök Pilátus	93
Megjegyzés	94
Pontos idő	95
Gordonkára	96
Intés	97
K. B. portréja	98
Fillérfa	99
Jelet hagytam	100

96/2755

A magyar líra ünnepi pillanatai közé tartozik egy-egy Utassy-kötet megjelenése. Ez a könyv költészetének foglalatja, esszenciája: a *Tüzem, lo-bogóm!* című, legendás híró kötet szerzőjének márciust idéző hangja, a *Kál-vári-ének* Istent, örökkévalóságot és elmúlást vallató, tépelődő-vívódó költő-jének keserősége fonódik itt egybe. Új versei *Az ének tisztásain* születtek, azt sugallva, hogy a költőt mindentől megvédi a „betűk balzsama”. Mert a líri-kus hisz abban, hogy a tiszta szó gyógyír a lélek sebeire, még akkor is, ha nem csökkenti a fájdalmat. Egy makulátlan szellem hadakozik e versekben Istennel, emberrel, világgal, az elmúlás, a halál megoldhatatlan rejtélyével. Ám a derű sem idegen a költőtől: groteszk-játékos gyermekversek hangján szól, s nosztalgikus versekben idéz föl gyermekkori tájakat, jeleneteket.

342,- Ft

ISBN 963 8464 37 2

9 789638 464378

eg-
lo-
kál-
ltó-
azt
íri-
ha
ben
vel.
ján

Utassy József

FÖLDI SZIVÁRVÁNY